

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 961.

CHICAGO, ILL., 11. FEBRUARJA (FEBRUARY 11), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

LINČARSKA IN NELINČARSKA JUSTICA.

Od l. 1895 do l. 1925 je bilo v Zedinjenih državah linčanih 2410 ljudi, večinoma črnci. Statistika izkazuje največje število linčanov v letu 1895, namreč 171, najmanjše pa v letu 1924, v katerem je vzela linčarska justica življenje šestnajstim ljudem. L. 1923 je bilo 33 linčarskih umorov. Pričeli so padati šele v poslednjih letih in izgleda, da bodo polagoma odpravljani — ne po zaslugi drhali, ampak drugih faktorjev.

Linčarska justica je ameriška posebnost. Pred leti je bila tako običajna, da se je malokdo zgražal ob poročilih o linčarskih umorih. Šele ko je svet obsojal ta ameriški madež tako očitno da je neprestano kritiziranje prodrlo v dušo takozv. javnega mnenja v tej deželi, se je pričela propaganda proti linčarski justici. Bilo je mnogo boja, predno se je razne šerife in druge oblasti, posebno v južnih državah, prepričalo, da je njihova dolžnost varovati jetnike pred linčarsko drhaljo. Premnogokrat se je dogodilo, da je drhal prišla pred ječo in ječarji so ji brez večjega odpora odprli vrata ter ji izročili zahtevane osumljence. In potem procesija k bližnjemu drogu ali drevesu, in morilna orgija se je pričela.

Zanimivo sliko smo imeli prošli teden v Kentuckyju. Zamorec Edward Harris je bil obtožen zločina, kakršen najbolj razburja ljudi. Izvršil je posilstvo nad ženo nekega belopoltnega farmarja, in ji poleg tega umoril moža in otroke. Oblasti so ga izsledile in poslale v ječo. Istočasno so sporočile gubernernju, da jim bo nemogoče držati jetnika v lokalnem zaporu in ga varovati pred množico brez vojaške pomoči. Gubernier je poslal vojaške čete s strojnimi puškami oklopnimi avtomobili. Ko je ogorčena množica v Frankfortu prvič navalila na poslopje in zahtevala zaprtega zamorca, jo je vojaštvo razkropilo s solznim plinom. To je plin, ki ne škodi posebno, ampak povzroča velike neprijetnosti. Njegova prednost je v tem da ne ubija, pa vzlíc temu napravi drhal nesposobno za boj. Civilna justica je bila v Frankfortu obvarovana s solznim plinom. Toda jetnika so hoteli poslati v 28 milj oddaljeni Lexington, Ky., kjer bi ga sodili. Množica je zagrozila, da ga bo ugrabila na potu, neglede kakšno bo njegovo spremstvo.

Zopet težkoče. Vojaške oblasti so ga vzele v varstvo in naznanile, da ga bodo prepeljale v oklopnem avtomobilu pod protekcijo čet z oddelki strojnih pušk iz Frankforta v Lexington. Množice so se pripravile, toda so se z bale vojaštva, ki je v takih slučajih v prošlosti največkrat samo predajalo v varstvo mu izročene jetnike drhalski justici. Sedaj bi bil to prevelik "madež" za državo Kentucky in za Unijo. V Lexingtonu je stražilo dohode do justične palače in ječe tisoč vojakov z nasajenimi bajoneti in s strojnimi puškami. V oklopnem avtomobilu se je v resnici pripeljal v Lexington neki častnik, v navadnem avtomobilu, v katerem so sedeli višji častniki, pa je sedel zamorec Harris, katerega so zakrili. To je bila strategija. Ako bi množica v resnici postala nevarna in navalila na spremstvo, bi najprvo napadla in mogoče osvojila oklopni avtomobil, v katerem pa bi sedel bel častnik in bi ga po velikem začudenju izpustila. Mislila bi, da so jo prevarili in jetnik bi bil rešen. V času prepeljavanja jetnika so vojaki zavzeli vsa pota in jih zastražili. Vladovalo je obsedno stanje, zato da se reši enega morilca pred drhaljo, ki ga je hotela po starem običaju sama kaznovati enako brutalno kakor ga bo čez nekaj dni legalna justica. Zasetražiti so ga morali tudi v ječi, ker so ga napadli beli jetniki.

Harris je brez sredstev, zato mu je oblast imenovala zagovornika, ki pa ga ni zagovarjal. Isti dan ko so ga privedli v Lexington, je bil poslan pred poroto, kateri je priznal krivdo. Razprava je trajala petnajst minuf. Porotniki so se posvetovali samo pet minut in se izrekli za smrtno kazen. Harris bo plačal svoj zločin s smrtjo na vešalih.

Trideset tisoč dolarjev ima država Kentucky stroškov da ga je rešila pred linčarji ter ga sama kaznovala. Zločin, ki ga je izvršil, z njegovo smrtjo ne bo izbrisan, niti ne bo preprečil enakih zločinov v bodoče. Abnormalni, duševno bolni ljudje so podvrženi premoči instinktov, katerih ne kontrolira razum. Ne morejo si pomagati. Družba ni storila ničesar da bi jih obdržala v normalnosti. Ni jim dala prave prilike za zdrav razvoj. Pusti jih na svobodi

četudi ji je znano da so nevarni. Šele ko izvrše zločin, so poslani v ječo in na vešala, mnogokrat samo v ječo, ako je prestopak majhen, in potem zopet na svobodo dokler ne izvrše novega zločina.

Med linčarsko in današnjo nelinčarsko justico ni mnogo razlike. Zločince, posebno tiste ki so brez sredstev za advokate, kaznuje z brutalnostjo, ne stori pa ničesar, ali pa zelo zelo malo, da bi iz njih napravila poštene, duševno zdrave ljudi, predno postanejo zločinci, in obvarovala pred njimi tiste, ki niso zločinci in hočejo živeti v miru pred roparji, morilci in drugimi podobnimi nadležniki, ki jih meče iz sebe današnja družba.

TRI INTERNACIONALE.

Sedaj eksistirajo tri internacionale: kapitalistična ki jo kontrolira Wall Street z Morganom na čelu, socialistična delavska in komunistična internacionala. Zvezana s socialistično delavsko internacionalo je amsterdamska internacionala strokovnih unij. Moskovska internacionala je ustanovila svojo internacionalo strokovnih unij.

Wall Street internacionalo tvori mala skupina velebankirjev, ki so tesno zvezani med seboj in imajo urade v vsaki deželi. Oni dajejo navodila kapitalistom in kapitalističnim strankam. V trgovskih zvezah so z vsako deželo in z vsako vlado, pa bila diktatorska ali ustavna.

Wall Street internacionala smatra sedanjo uredbo za trajno, ki se jo ne sme spremeniti. Ne trudi se pronajti, če so njene metode dobre ali če zaobračajo stvari na glavo. Njen edini in glavni namen je kopičiti bogastva v rokah nekaterih. V ta namen potrebuje za svoja orodja vlade, cerkev, šole in druge institucije. Kapitalistična internacionala izkorišča vse sloje; sistem katerega brani, temelji na izkoriščanju.

Socialistična in komunistična internacionala stojita na stališču, da je sedanja uredba samo začasna, toda pomeni stopnjo naprej v ekonomskem razvoju, in da bo naslednja stopnja kooperativna družba, ki bo temeljila na kolektivnem lastništvu produktivnih in distributivnih sredstev, v kateri ne bo posameznik nič več delal profitov na stroške splošnosti. Ti dve internacionali hočeta organizirati delavsko ljudstvo v ekonomske in politične sile, ki bi vzele vlade in industrije iz rok kapitalistične Wall Street internacionala in uredile novi sistem na

Wall Street internacionala je organizirala mednarodno vlado, zvana vrhovni svet lige narodov, in mednarodno sodišče. Namen te mednarodne vlade je, prisiliti vse vlade spolnjevati povelja mednarodnega denarnega krožka.

Socialistična internacionala stremi spre-

meni sedanji red s konstitucionalnimi metodami in z voljo večine. Videla je, da bo organiziranje internacionalne vlade od strani denarnega krožka korak k monopoliziranju vlade, razen če bodo zastopane v nji stranke, ki propagirajo ustavno vlado večine. Vsled tega je socialistična internacionala takoj podvzela kampanjo da pridejo v svet lige narodov zastopniki ljudstva. Njen cilj je osvojiti centralni svet lige narodov in jo spremeniti v veliko demokratično telo ter prepričati namene in cilje kapitalistične internacionala. Da socialistična internacionala doseže svoj cilj, mora osvojiti lokalne vlade, in njena taktika je zaobrnjena v to smer.

Komunistična internacionala je bila spočetka kot sovražnica vladne večine. Verjela je v teorijo, da more dobro organizirana in disciplinirana manjšina osvojiti ves svet in ga diktatorsko vladati po navodilih iz Moskve ter ga s to metodo spremeniti v kooperativno družbo. Zato se je borila ne samo proti internacionali Wall Streeta, ampak tudi proti socialistični delavski internacionali. Iz istega vzroka je napadala ligo narodov in svetovno sodišče.

Ta komunistična taktika je doživela polom par let po ruski komunistični revoluciji in od tistega časa se komunistične taktike menjajo in prihajajo bolj in bolj v soglasje s socialističnimi teorijami. Večina sovjetskih voditeljev je spoznala, da so bili v zmoti in delali napačno. Poskušajo se sporazumeti s socialistično internacionalo in svojim strankam v gotovih deželah so dali navodila podpirati socialiste v vladah in delati z njimi skupaj proti kapitalistični internacionali.

To je pametna poteza, ki bo rodila boljše rezultate, kakor pa če bi komunisti vztrajali pri svoji taktiki napadanja ne samo na imperializem Wall Streeta, ampak tudi na socialistične stranke. Kapitalizem je mogoče strmoglaviti z njegovimi dednimi hibami in z organiziranjem kooperativne strukture v njegovem okvirju; internacionalo Wall Streeta je mogoče poraziti z mašinerijo, ki jo je kapitalizem sam zgradil.

Največja zapreka novi komunistični politiki so napačni nauki, katere so širili v prejšnjih letih po ruski revoluciji. Te bo sedaj težko iztrebiti v njihovem lastnem taboru. Zmota je storjena in vzelo bo precej časa, predno bo popravljena.

(Po "Milwaukee Leadru".)

Socialistov z jezikom je brez števila. Socialistov ki bi kaj dali za socializem, je malo. Socialistov ki bi delali za socializem, je še manj. Ampak jih je dovolj, da tirajo delo naprej. Treba pa jih je še veliko več, in ako ste vi eden tistih, ki čutite da ste socialist, pridružite se nam!

Prijatelji delavstva in stavka premogarjev.

Nad 150.000 premogarjev na antracitnih poljih je na stavki — ne šele od včeraj, ampak od 1. septembra. Lewis in nekateri drugi vplivni voditelji unij so agitirali za Coolidgea in republikansko stranko. Stranka jih je pustila v uri stiske na cedilu, Coolidge pa previdno molči. Drugi pravijo zanj, da se ne sme vmešavati v take spore, ker nima pravice, daši je enkrat pred volitvami l. 1924, po smrti Hardinga, že vprašal zanjo, pa mu jo niso dali. Coolidge bi torej pomagal, pa — ne sme. Čikaška "Tribuna" je prinesla karton, predstavljajoč stavkujočega premogarja in operatorja, ki sta padla v jamo in kličeta Coolidgea na pomoč. Coolidge sedi pri mizi, v viziji pa se mu je prikazala ameriška "publika" — javno mnenje — in mu pravi: "Ne vtikaj se v ta spor — naj ga poravnata prizadeta sama." Torej "ljudstvo hoče" da Coolidge tako postopa, in veliko ljudi verjame v to basen, ker so jo čitali v kapitalističnih listih.

V senatu in zbornici poslancev v Washingtonu je veliko "delavskih prijateljev", — pravzaprav trdijo vsi da so prijatelji delavstva, toda ljudski interesi imajo med njimi zelo malo zagovornikov. Victor L. Berger je eden in razen njega še nekaj drugih, ki pa niso tako odkriti, ker so člani ene ali druge kapitalistične stranke. Administracija bi rada v čimkrajšem času spravila skozi svoj davčni načrt, ki znižuje davke, seveda v prvi vrsti premožnim slojem. Prijatelji delavstva so to priliko izrabili in zahtevali, da naj se senat peča najprvo s stavko premogarjev na antracitnih poljih in šele potem z davčnim načrtom. Sedem republikanskih senatorjev je glasovalo za predlog v prilog stavkujočih premogarjev in dvajset demokratov, ki so glasovali proti administraciji bolj iz kljubovanja kakor pa iz ljubezni do delavcev.

Senator Borah, ki je med ameriškim delavstvom zelo v čislih, je glasoval z reakcionarno večino proti vmešavanju senata v zadevo spora med premogari in operatorji. Senator Shipstead iz Minnesote je glasoval z manjšino.

Ali se bodo unijski nestranskarji strankarji kaj naučili iz tega rezultata? Nekateri prav nič, drugi nekoliko, toda ne bodo storili drugega kakor proglasili nasprotno senatorje za "sovražnike delavstva", katere je treba "kaznovati".

Delavska stranka, kateri bi pripadale unije, bi bila v stanju napraviti tako mogočen pritisk na vlado in njeno večino v kongresu, da ne bi čakala pol leta ampak se zanimala za problem od vsega začetka, kar dokazuje npr. vlada torijev v Angliji, ki ima nad delavsko stranko veliko večino, toda ne absolutno premoč nad gospodarskim in političnim življenjem v Angliji.

Ameriško unijsko delavstvo se bori in mnogo žrtvuje v borbi za izboljšanje svojega življenjskega stanja. Njegova borba bi bila veliko lažja in učinkovitejša, če se bi borilo tudi na političnem polju in ne samo na ekonomskem. Od zmote katere se tako trdovratno drži, bo moralo odstopiti, čim preje toliko boljše za delavstvo.

Diktatura in proletariat.

Tajnik ruske komunistične stranke je na njeni štirinajsti konvenciji poročal, da je v zadnjih par letih pristopilo v stranko toliko mužikov in malih trgovcev, da tvorijo proletarci (v dogmatičnem pomenu besede industrialni delavci in težaki) samo še 36% članstva. Priporočal je konvenciji da naj sprejme toliko industrialnih delavcev v stranko, da bodo v nji v večini nad državnimi uradniki, malimi trgovci in muziki.

Diktatura proletariata v takih okolščinah je postala diktatura brez proletariata nad proletariatom za proletariat. To je navdalo Zinovjeva z velikimi skrbmi in je zahteval, da stranka sprejme v svoje vrste milijon delavcev. S temi je mislil utrditi svojo moč, in večina na konvenciji je mislila enako ter je zavrgla njegovo zahtevo.

Socialistične stranke v Rusiji pod carizmom niso imele mnogo članov. Bile so borbne organizacije proti režimu in v veliki manjšini, manjšina in manjšinska gibanja pa niso priljubljena. Danes, ko je ena teh strank na krmilu Rusije, ni več v zadregi za člane. Stotisoči se ji ponujajo, pa jih odklanja. Nekateri ruski komunisti so mnenja, da bi milijon novih članov spravilo v nevarnost ne samo komunistično stranko ampak tudi ves sedanji komunistični režim. Gregor Zinovjev je vodil na zadnji konvenciji boj za proletariziranje ruske komunistične stranke in za leniniziranje njene taktike. Večina je rekla da ona zastopa Leninove nazore ter čisti marksizem in Zinovjev je izgubil v tej igri za moč in oblast.

(Po "Milwaukee Leadru".)

Zopet eksplozija v rovu.

To pot se je dogodila v Horningu, Pa., v premogovniku Pittsburgh Terminal Coal kompanije, v katerem je delalo okrog 600 premogarjev. Večinoma so se rešili predno je požar povzročil vrsto eksplozij. Med žrtvami, kakor poroča "Prosveta", so tudi Slovenci Tony Hren, Louis Kristan in John Luzar, vsi člani S. N. P. J. Ubiti v eksploziji so bili tudi nekateri višji in nižji uradniki kompanije ki so vodili obrat in nekaj safety expertov, kar se v takh nezgodah redkokedaj dogodi.

Premogovnik je bogat in delal je velik dobiček. Vodstvo je naganjalo delavce in disciplina je bila najstrožja. V tej tekmi za profitom se je pozabilo na varnost delavcev in katastrofa je morala priti.

Dr. Ljudevit Perič.

Sodrug dr. Ljudevit Perič je bil eden tistih sodrugov, ki jih je na vodilna mesta pognala povojna doba. Bil je — kajti sodruga Periča ni več.

V četrtek dne 21. januarja 1926 je v starosti 42 let po dolgotrajni bolezni v velikem trpljenju umrl.

Pred nekaj meseci nam je še pisal: ". . . Izročite moje pozdrave ameriškim sodrugom . . . Nahajam se bolan v zdravilišču! . . ."

Ljubljanski dnevnik "*Delavska politika*" je ob smrti sodruga Periča pisal:

"Po hudem trpljenju je umrl včeraj naš Perič.

Proletarski otrok je bil, sin železničarja-delavca je bil. V slabih razmerah, v pomanjkanju je zrasel naš Perič. Zgodaj je izgubil očeta, pa je zato tem bolj vzljubil svojo mater, ki je ob nizki pokojnini vzgajala svojega Ljudevita.

Ko je študiral še pravne nauke v Pragi, je že vstopil v socialistično stranko. Bil je pri nas med prvimi, ki so spoznali, da je tudi inteligentu mesto le v razredni stranki.

Izza tistih let dalje je Peričevo ime tesno združeno z godovino slovenske socialne demokracije. Socialni demokraciji je ostal zvest do smrti.

Ko je prišel po prevratu iz ujetništva domov, je šel takoj vneto na delo za stranko, od tega časa dalje začelja tudi njegovo bolj in bolj vidno in intenzivno javno politično udejstvovanje.

Slovenski proletarijat je cenil in spoštoval svojega Periča. Poveril mu je važne naloge in misije. Poslal ga je že takoj po prevratu kot vrednega zastopnika na prvo mednarodno konferenco dela v Washington. Obiskal je ob tej priliki tudi slovenske proletarce in njihove organizacije. Imel je nešteto shodov in sestankov širom Amerike. In, ameriški delavci, sodrugi se še sedaj prav dobro spominjajo Periča, kateri jim je ostal najboljši prijatelj.

Po povratku iz Amerike pa je poslala socialistična stranka Periča v občiski svet ljubljanski. S tem pa je začela zanj najvažnejša, s težkimi boji in žrtvami združena, pa vendar v najlepšimi uspehi kronana življenska doba.

Kot župan ljubljanskega mesta se je zavedal, da je zaupnik in predstavnik delavstva, izkoriščenega in zapostavljenega ljudstva, da mora zato predvsem služiti njemu, da je predvsem njemu odgovoren za svoje delo. Znal pa je biti pri tem vendar strogo objektivni. Kot človek pa je bil itak srčno dober, kot sodrug, prijatelj zvest in udan. Kratka je ta karakteristika Periča kot bojovníka in človeka, a točna in dovelj zgovorna.

V težki dobi je županoval Ljubljani. Vse težave pa je odporno prenašal in — zavedajoč se svoje velike naloge pa zaupanja, ki ga je vžival med svojimi somišljeniki in v javnosti, je odločno vztrajal na svojem stališču in pri svojem delu. Ustvaril je za Ljubljano mnogo koristnega in velikega.

V časih, ko so se naziranja v stranki križala, je znal Perič blažiti in zravnovati nasprotstva, združevati vse zdrave sile za nadaljne boje in uspehe. Ob njegovi smrti lahko povemo, da je nemala njegova zasluga, če je končno zavladala v stranki enotnost in složnost.

Težko je pisati nekrolog sodrugu in prijatelju, ki smo ga cenili in ljubili. Revne so te vrstice, — pero nam zastaja. Še bo prilika, da pišemo o njegovem delu.

Od nas je šel v dobi, ko smo ga najbolj potrebovali, v dobi, ko se proletarijat preroden in združen zopet dviga, pripravlja na nove borbe in zmage.

Proletarijat ne pozabi svojih najboljših mož — ne bo tudi pozabil svojega prvega župana in vnetega so-bojovníka v njegovih organizacijah.

S čustvom tranje hvaležnosti polagamo na njegov grob žarečo cvetko našega spomina."

Madžarski škandal.

Toliko časa dokler so ogrski rojalisti ponarejevali samo češkoslovaške, jugoslovanske in romunske bankovce, so velike vlade in bankirji molčali, da ne bi motili "javnega zaupanja". Ko je princ Wndischgraetz s svojim štabom in s tiskarskimi pripravami Hortyjeve vlade ponaredil trideset milijard francoskih frankov, je izpadlo dno iz ogrodja nele madžarskega, ampak tudi nemškega, francoskega in ruskega rojalizma. Morganovi finančni interesi v Evropi niso mogli prenesti takega vpada ne da bi udarec vrnil in vrnil so ga.

Ogrski finančni škandal je le rezultat Morganovih lastnih metod. Če bo nekega dne balon imperialističnih financ eksplodiral, bo to zasluga bankirjev na Wall Streetu, ki bodo šli s svojo inflacijo fikcijskega bogastva preko meja, katerih ekonomski odnošaji med ljudstvi ne bodo mogli prenesti.

("Milwaukee Leader".)

Priseljeniška mejna straža.

Eden izmed poglavitnih dogodkov v priseljeniški službi v lanskem fiskalnem letu je bila ustanovitev nove priseljeniške straže ob kopni meji Združenih Držav, takozvana "land border patrol". Za vzdrževanje iste je Kongres dovolil vsoto enega milijona. Mejna straža patrolira ob kanadski in mehikanski meji in zabranjuje vtihotapljanje nezakonitih priseljencev.

Glasom poročila delavskega tajnika je mejna straža v lanskem fiskalnem letu odvrnila, ne da bi jih aretirala, 14,669 oseb, ki so hotele nezakonitim potom vstopiti v ozemlje Združenih Držav, in pripeljala 13,550 oseb k lokalnim priseljeniškim inspektorjem v svrhu nadaljne preiskave. Straža je aretirala na podlagi zapornega povelja 2718 inozemcev in zasačila 325 oseb, ki so se ukvarjale z vtihotapljanjem inozemcev, ter 4633 vtihotapljenih inozemcev. Tekom leta dni je straža pregledala čez stotisoč osebnih in tovornih vlakov in preiskala čez poldrug milijon potnikov. Ustavila je in pregledala čez stotisoč avtomobilov in čez 30,000 čolnov in drugih vozil.

Zraven priseljeniške službe v pravem pomenu besede mejna straža pomaga tudi carinskim, davčnim in prohibicijskim uradnikom.

F.L.I.S.

"Proletarec" je list, katerega so od vsega začetka vzdrževali delavci-čitatelji in nihče drugi. Nekateri takozvane "komunistične" liste vzdržujejo predvsem nečitatelji.

LJUBLJANSKI TIPI

Satirično-psihološki obrazi.

Spisal Josip Suchy.

(Nadaljevanje.)

Ljubljanski trg.

"Le petit Paris" Ljubljana ima tik svojega dunajskega pratra tudi svoj dunajski "Naschmarkt" s skoraj isto vrstjo ljudi v posameznih stojnicah in pri vozičkih. V kolikor se namreč tiče ljudske gostobesednosti, smelih ogovorov in tipičnih odgovorov, so si dunajske in naše branjeveke skoraj podobne. Nič se ne bom čudil, če zagledam lepega jutra tam kje okoli frančiškanske cerkve še pariško morgue (razstavljalnico mrtvih v svrhu, da jih agnoscirajo posetniki) in daktiloskopični album z odtisi prstov in nadprsnimi slikami gg. tatov in lopežev. Če bomo imeli še te institucije, smo potem lahko res ponosni na svoj pridevek "le petit Paris" ali po domače "Kleinparis".

No, pa da se vrnemo k stvari. Ljubljanski trg (zeliščni in sadni) so na onem prikladnem in idiličnem prostoru tik Ljubljance in v območju Šentklavske cerkve mestni očetje ustanovili očitno z namenom, da se s tem činom prikupijo boljšim polovicam meščanstva. Pomislimo, kaj bi rekle Ljubljančanke, če bi trg stal tam kje pri Sv. Krištofu ali na Kozlerjevem vrtu ali na Prisojnm trgu ali morda celo tam pred šentpetersko vojašnico. To bi zabavljale. Tako pa smukne iz gorke postelje brhka gospodinja enostavno v tisto nočno haljo, ki jo poznamo pod imenom "Schlafrock", zakaj obleka moderne Ljubljančanke naliči, odnosno je skoraj istovetna z omenjeno haljo ter vzame tisto platneno vrečico pod pazduho pa hajdi na trg. Še čisto gorka. Res je, da pridejo konture naših lepih Ljubljančak v poštev posebno v dopoldanskih urah v okolišju ljubljanskega trga. Marsikaj sveži obrazek kuka izpod slamnika ali naravne frizure takrat, ko hiti posestnica tega obrazka na trg. V teh dopoldanskih urah obraz še ni napudran in našminkan, še je vse — Natur. Drugačen je nastop v popoldanskih, odnosno večernih urah na izprehodih ali v Tivoliju. — Jojmene!

Toda vrnimo se zopet k predmetu razprave, spremljajoč milostivo na trg. — Na frančiškanskem mostu je velik naval. Tramvaj prihaja in voznik zvoni za žive in mrtve. Gneča cekarjev, jerbasov, vreč in vozičkov. Pozdravljanje z ene strani na drugo. Postanki na trotoarjih mosta, kjer se menjajo ponočni vtisi spanja in nespanja, kjer se priporoča ta ali ona kmetica ali branjevka. "Le hitro pojdi, morebiti jo še dobiš. Tam blizu Vodnikovega spomenika ima svoj voziček. Adijo no." Pa gremo zopet naprej. Na vogalu Mayerjeve hiše je izogibanje precej opasno, bodisi ker prideš lahko v dodir s košaro polno jaje ali s papirnato vrečo moke ali s kako tajinstveno tekočino v steklenici ali celo z rdečo papriko, bodisi ker zadeneš ob voziček ter se med strašnim vlivom psov in rečenic obregneš v kako hitečo debelino, da odskačeš v drug vogal kakor žoga od stene. Nasproti Mayerjevi hiši je pozicija za prodajalke semenov in ptičje hrane. Poleg te stoje, odnosno čepe, prodajalci korcecv in enake kuhinjske ropotije. In evo ti sadni trg, ki ga široka ulica deli na desni in levi odcep. Na levi so stojnice za stare gene-

racije branjevok, na desni pa za pozneje došle, recimo, da so prve bolj buržujskega, druge pa proletarskega porekla. V nos ti udari mešanica vonjav, ki jo povzroča različno tu nagromadeno sadje, zelišča vseh vrst, solata, čebula in česen in vmes zopet rumeno sadje pa krompir in bogsigavedi kake kuhinjske ingredijencije še. Tja ob zid škofove palače so potisnjene, kakor bi se sramovale, razpečalke moke, medu, zelja in repce ter potujoča kuhinja za "kranjske" klobase. Pod "lemenatom" imata postojanki rdeča sladka paprika in surovo maslo.

Škozi stari "šolski drevored" brzimo, ker nam v vegetarični nos preveč udarja izhlapina mesa ter nas motijo udarci sekir itd. Kmalu dospemo na Vodnikov trg. Stari spomini, ko je tu stalo še ponosno in obsežno poslopje stare ljubljanske gimnazije, ko je marsikoga rešil iz zagate — zvon sile, na katerega je tolkel stari "Francel", Bog mu daj dobro, ter se togotil stari profesor Konschegg in sta razpečavala svojo tevtonsko robo profesorja Nedwed in Heinrich, ko nas je gizdavi profesor Grazy Edler von . . . vzpodbujal z besedami "fantí, danes smo dobrega vola, jutri kaj več o tržaški luknji." Fugaces labuntur anni —

Zaščitnik trga je bog gozdov in livad — Pan. Ves prostor je natrpano poln kmetič z jerbasi in vozički z najrazličnejšo robo: kmečko sadje in kmečki vrtni pridelki in zopet domači zeliščarji tam izza trnovskega in krakovskega ozemlja. Vsi kranjski dialekti v cis in molu so tu na izbero. Prav pristne pridušice švigajo tu po zraku in revež si, če hoče nastopati oblastno. Tu se šele zaveš, da si velika ničla. Edini menda, ki zna krotiti in brzdati veš ta tržni aparat, je oni velikan v iblajtarskem kroju, ki "posadi" vsako poedino prodajalko na dotični prostor, tako da je trg, če bi ga gledal raz aeroplan, videti kakor razporedni kanali na Marsu. Po teh kanalih se potem pregiblajo naše dične Ljubljančanke. Strašen hrušč in trušč, prerekanje, barantanje in vaganje, ocenjevanje in otipanje, skratka pravcata preizkuševalnica z nervoze in nevrastenike.

Ko se v prvih popoldanskih urah ta veliki prostor iznebi jat prodajalk in kupčevalk, se nudi tvojemu očesu nova idila. Markov trg v Benetkah je napram temu ničla. Jata golobov izza streh semenišča in korarskih hiš se sedaj pase po prostoru in vrabci se kretajo tu precej po domače. Pa kaj se ne bi, odpadkov je dosti in ne moti jih nikdo. Razsežni prostor je prazen in le še glasna zdehavica zaspane stalne branjevke v lopi prekine trenutni vsemir.

Pomenki na trgu.

Po stenografičnih beležkah.

"O, gospa, guten Tag, kok pa kej?" "No, Sie wissen ja, per teh cajtih koko je človek, wenn der Mann Staatsbeamte ist. Gobce sem gledala, sind aber nicht zum kaufen, o, jim rečem, te ženske mislijo, dass der Mensch Tausende hot." — "Kaj pa oni kupujejo?" — "Oh, sej člouk na ve koga bi kuhov, ob alles so teier is. Sem tla en par kolarabc kupt, aber ich sag ihnen, fuer eine will sie vier Kronen, sej člouk ne pobira dnar po tleh! Pa jajčka, mit sechshalb Kronen en komad, dann soll aber der Mensch noch Mehlspeis kochen. Veste, dons sem se že tko zgiftala, is rein zum verzweifeln! Osemsto kron plačam naš kuhare und ist ihr nicht genug, pravi, de maja po drugih hišah das doppelte, sej ni za govort. Ansprueche ueber Ansprueche, zram pa še cimra ne zna zbiksat. Vielleicht wissen Sie fuer

eine, ampak več kt osemsto na morem dat, saj veste gospa financrat, man muss sich strecken nach der Decken."

"Liebe Frau Direktor, kar bo u moj moč, bom nardila, ich geh Ihnen ja gern auf die Hand, ampak de Vam povem, naša ni nč bolj, nak, še slabši, ker če še gvant od mene. Ich geh noch ein pisel ke po plac, b' rada kakšen fižouček kpila. Mein Manni is a grosser Freund od fižoučka pa kisu zelček zram. Dons kuham župco pa krompirček, mal kompotka pa že mam, wo wir muessen bl po domače kuhat, kje use tko dragu. Poglejte no ta staro oficijalko! So eine schaebigē Eleganz! Und was sie sich einbildet!" — "O, klanjam se, gospa oficijal, mein Kompliment! Kok se pa kej oni komendirajo?" — "No, že gre, man lebt halt, slabi cajti, dragina pa taka. Bedenkens, učirej smo kolen dobil, pa nam je furman tri kovače rajtu, so was is mir in mein Leben noch nicht passiert. Kaj pa kej das Freilein Tochter? Sem slišala, da bo kmal ohcet, aber er soll ein Falot sein. Le mirkajte, a Unglick pessiert bald, pa mošk so dons tak lumpi, ich gib unsere Berta keinem, sem jo pa škoda zdi! No, pa auf Wiedersehn, gospa direktor, fiet ihna Gott. — "O ti zavistna baba ti, nam je fouš, weil der Pepi ein fescher Mann ist, pa zato kma dnar; nena Berta, na, die kann sie halt nit anbringen, kje tku naumna. Ja, a greva še mal einkauffat?" — "Vi, mamca, po čem pa krompir daste?" — "Po pet kron." — "Jezes, das ist aber zu tumm, a vam je na src zrasu, gdo pa še da pet kron? Po čtir če čte pa use vzamem." — "Nak, na dam." — "O diese Bauernweiber, za scagat, diese Preise! Po čem pa čebulca?" — "Po šest kron, gospa, naj jo uzamejo, je tku fajn." — "Kaj po šest? Še za šenk jo nečem; če jo daste po štiriinpol, pa uzamem eno kilo." — "Na morem, naj no pogledajo, kako je fajn, nobena nima take, ta je posavska, res fajn." — "Soll ich nehmen? Ach lieber nicht — na dam tolk." — "Frau Rat, bitt' Sie, wie spaet hammer denn schon?" — "Polanajsteh." — "Nicht moeglich, zdej pa hiter dam. Was kochen denn Sie?" — "Šnicel-čke mit Paradeis und Nudeln ma moj mož rad." — "No, pa a revoar, gospa." — "Mein Kompliment."

Pred glavno pošto.

Vsako mesto ima kraj, kjer se snideta dva, ki si imata česa pri- ali dopovedati, tako zvani kraj randevua. Tako se na Dunaju ljudje shajajo pred opero, v Gracu na "placu", v Trstu pred borzo in v Ljubljani pred pošto. Dočim se v večjih mestih lahko tudi neopazeno približaš kraju sestanka, odnosno lahko tudi izgineš, če ti predmet sestanka ne ugaja, se o tej ugodnosti v Ljubljani seveda ne more govoriti, zato ker je prostor kot križišče kar štirih cest premajhen. Lahko se zgodi, da pride okoli vogala Prešernove ulice ali izza tivolskih nasadov nič hudega slučeti mož ali žena, ljubimec ali ljubica in katastrofa je neizogibna. In flagranti ujet ali ujeta nimaš pravega izgovora za kršitev zakonske ali nezakonske zvestobe, ker se v rdečici, ki zalije lice, zrcali tvoj greh. In novi dozdevni sreči je začrtan klavern konec. Oni, ki ima patent nate, te sedaj spremi po ulici, očitajoč ti pregreho, da se plaho oziraš po mimoidočih, da-li ni kdo morda slišal filipiko razjarjene duše. V Šelenburgovi ulici se večkrat nalotijo take ekspedicije. Doma se potem nadaljujejo očitki ali v obliki tistih zakonskih gardinskih pridig, če je zalotenec moškega spola, ali v obliki resnih opominov in eventualnih groženj, če je zalotenska ženskega spola.

Tem ekspektoracijam pa sledi navadno premirje, ki ga prekinejo zgodnje ure, čim se v tistih sacroegoističnih možganskih delih uneti iskrica spominov na prejšnji dan. Navadno potečejo te urice v potokih golza s strani ženskega spola. V moških pa kljuje črv ljubosumja.

Tedaj s tega vidika prostor pred glavno pošto ni prikladen, je direktno nevaren in čudim se, da se še uporablja v take svrhe. V prejšnjih časih, ko je še eksistiral hotel Malič, je še šlo, ker si lahko smuknil ali smuknila skozi vežna vrata preko dvorišča pri drugih vratih v Knafljevo ulico, sedaj so pa ti preklicani novi posestniki hermetično zaprli vrata.

Pripraven je pa ta prostor za one srečnike, ki si ga domenijo za sestanek v svrhu turneje po gostilnah. Prav praktičen je, zakaj v bližnjem okolišu je tu takoj na desni vinska obrt na dvorišču, pred nosom stoji hotel Slon, potem za par hiš dalje restavracija pri Šestici, no, in še malo dalje gostilna pri Figovcu, da ne govorim še o nadaljnjih treh gostilnah, ki čepe druga tik druge. Saj jih poznate. Izbera je velika. Govorim le o gostilnah, zakaj za kavarniške pohode pošta ne pride v poštev, ker se tozadevni sestanki dogovore kar za dotično kavarno.

Zelo prikladen je ta prostor tudi za one, ki si ga izvolijo v svrhu skupnega potovanja po razsežnem omrežju ljubljanskega tramvaja, bodisi da so namenjeni na kolodvor, bodisi da posetijo Transtiberim na dolenski progi ali pa ljubljanski Grinzing tam v Vodmatu in Mostah.

Za sestanke v kupčijskih poslih je pa ta prostor direktno idiličen. Če se vama mudi, stopita kar tja v vestibil poštnega poslopja, kjer pri oni pisalnih mizah takoj lahko skleneta dogovor (Nb. črnilo in pero je treba s seboj prinesiti) in pogodbo, ki jo eventualno kar zlepa lahko izročita vajinemu komitentu per telegraf. Apropos. Le-ta vestibil ima precejšnjo privlačnost. Ako stojiš notri ter zreš skozi okna na desni ali levi ali naravnost skozi glavni vhod, vidiš lahko takoj bližajoči se predmet tvojega trenutnega postanka. Priporočljivo posebno v pasjih in deževnih dnevih. Z ulice pa vidiš za prozori marsikako žareče in vabeče oko, ki nehote napoti tvoje korake v bližino zagonetnih oči. Razočaranja in presenečenja.

Kot dober observatorij slovi tisti vogal pri Magdiču, kjer so utaborjeni ljubljanski zvezdogledi in njihovi aspiranti. Podnevi motrijo pasantinje in ponoči štejejo zvezde. Včasih se utrne kaka zvezda in tedaj polete za njo. Zvezde repatice, ki svetijo tja proti tivolskim nasadom, so jim posebno dobrodošel predmet opazovanja in študija. Včasih se ti člani observatorija udinjajo tudi kot kažipotje.

Pred "Slonom" imajo svojo postojanko postreščki in komisinarji. Takoj so ti na uslugo, čim jim pomigneš s prstom. Priporočljivo so posebno kot postiluzion d' amour. In ker stoji takoj tik postreščkov ljubljanski fijakarji, nimaš pač nobenega povoda, gnjaviti se nad ljubljansko malomestnostjo. Fijakarju lahko brez vse skrbi izročiš tajnost svojega izleta, on molči kot grob. Odkar imajo vsa kolesa z gumijem prevlečena, ali po domače gumiradlerje, so posebno uporabljivi za sestanke en deux, zakaj nobena grapa ali pocestni kamen ne moti več tvojih poljubov.

V tem oziru je tedaj prostor pred glavno pošto, bi rekel, skoraj idilično praktičen. Vse komodnosti so ti na razpolago. In sredi vsega valovanja in vrvenja čujeta oko postave in pendrek.

(Dalje prihodnjič.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

"REVOLUCIJE" V DETROITU.

DETROIT, MICH. — Zadnjič sem pisal o viharjih v detroitski naselbini, danes pa se moram pečati že z "revolucijami", kar je za naše svetovno avtomobilsko središče največji napredek (dasi "revolucije" ne izdelujejo avtomobilov).

Že ko se je pričela sezona "revolucionarnega" delovanja, je prišla jugoslovanska naselbina v Detroitu na prvo mesto. "Revolucionaren" pokret je bil pod poveljstvom Milana Kirina, katerega je njegova sekcija poslala celo v stari kraj za svojega odposlanca in mu izročila precejšnjo vsoto za pomoč pokretu v domovini. Kirin jo je pravilno izročil, toda ljudje, ki so jo dobili so postali centrumaši in ko se je vrnil je prišel v nemilost in počasi so ga izrinili iz vodstva in iz stranke. Takih penzionirancev je v Detroitu mnogo. Med najhujšimi "revolucionarci" so danes taki radniki, ki bi morali iti po vzgledu Janeza Krstnika v puščavo ter se spokoriti za svoje grehe, ki so si jih nabrali ko še niso bili "revolucionarci". Ampak Janez Kr. je bil "svetnik", ti-le po zotijevsko vzgojeni ljudje pa niso ne svetniki in ne vrage, ampak čisto enostavni "revolucionarci" za vojno proti socialistom.

Nedavno se je tu vršila debata med eselpistom Petrovičem in komunistom Ziničem, ki je bila zanimiva zato ker so se ljudje res zanimali zanjo, namreč Hrvatje in Srbi. Slovenci se ne interesirajo za taka prerekanja in jih ni bilo razen tistih, ki so pod pritiskom Volsteadovega prijatelja morali iti. In teh je malo.

Na debati je vladalo razpoloženje, kakor da bodo na odru igrali klovni ali pa Petar Zebić in drugi fizični veljaki. Ploskanje je bilo, tistega priučenega ploskanja, ki prihaja na povelje, cele koše in kare. Medklicev ni manjkalo — preveč jih je bilo, ampak sedaj smo Balkanci. "Ovo je Lenin kazao . . ." je rekel eden debator. Njegov protivnik ga je istotako pobijal s citiranjem Lenina, Marksa in Trockija. Ubogi misleci, kako vas mrcvarijo domišljavi pajaci. Smeh, vrišč, "odobravanje", demonstracije, vsega smo imeli ta "značilni" dan. Debatorja sta oba "zmagala". Eselpisti prisegajo, da je njihov govornik sijajno porazil Fišerja. Komunisti, ki so Fišerja malo pred debato kvitali iz uredništva "Radnika" in mu vzeli odgovorno pozicijo katero mu je izvojeval prejšnji bog Foster proti Ziničevi volji, so enako trdili in še trdijo, da je eselpiste sijajno "pobjedel". V svojem radniškem domu, v hrvatskem domu in v drugih salah (dvoranah) radikalizirajo, politizirajo, agitirajo, prispevajo za vsakojake stvari in pijejo kavo.

Nekdo mi je rekel: Takega pa še nikjer ne kakor tukaj. Bil sem v Clevelandu in Pittsburghu, več mesecev sem bil med njimi v Minnesoti, ampak toliko ravsa za prazen nič še nisem videl nikjer.

Kako visoko sega naša civilizacija, se je videlo tudi na shodu kluba št. 114 dne 10. januarja. Govoril je Jože Zavertnik. Slovenski socialisti v kolikor mi je znano se niso nikoli zatekali k taktiki razbijati shode, dasi je marsikak starejši delavec imel priliko občutiti brutalno pest bedastega pristaša klerikalne ali kake druge protisocialistične struje, ki so hodile razbijati

naše shode. Če smo za svobodo govora, jo morajo biti deležni vsi. Ali naši "radikalni" znanci iz Zotijeve šole in butlegerski interesi ne verjamejo v take stvari. Oni so "revolucionarno razpoloženi" in se vezbajo za "odločilno borbo" na socialističnih shodih. Prišli so na omenjeni shod organizirani in s svojo taktiko osmešili v očeh pametnih in razsodnih ljudi sebe in — diskreditirali delavski pokret. To sem zapisal raditega ker vem, da je večina delavcev ki prihaja na shode ali čita naše liste pripravljena pomagati gibanju, ako bi bilo gibanje trezno, brez provokatorskih primesti. Če delavci pridejo na shode in gledajo kako lete medklici in psovke vsekrižem, kako se skupina organizira za razbijanje, kako provocira, izgube vero in pravijo, — saj so še slabši kot drugi. Če bi jih dali za bose, pa bi bili še na slabšem kot pod sedanjimi bosi pri Fordu.

Ako pridejo delavci na shode ali debate zato da poslušajo in se uče, je pravilno in pametno. Če pridejo, kar se premnogokrat dogaja z namenom da pristaši ploskajo in nasprotniki razbijajo, ne koristi to nikomur drugemu kakor sovražnikom delavskega razreda.

Poročevalec.—

OLD TIMER O "PREŠERNOVEM" APELU.

PUEBLO, COLO. — V Pueblu, kot sem enkrat že poročal, imamo pevski zbor "Prešeren", ki ni posebno aktiven v petju in ga niti sami ne smatramo za enega najboljših jugoslovanskih pevskih zborov v Ameriki, toda ima veliko, za narod čuteče srce in mu rad prihaja na pomoč z apeli. Spominjam se, kako se je po par letih vojne pojavil v slovenskih listih apel, katerega je poslal naš pevski zbor. Šlo se je za rešitev naroda in za ustanovitev slovenske lige ali narodne zveze (ne spominjam se več, kakšno ime smo predlagali. Sicer tisti oklic ni bil "naš", to je iz naše naselbine, pač pa smo posodili ime našega zbora in naselbine za oklic, zato da bi izgledala vsa stvar toliko bolj nepristranska — pravi narodov in božji glas).

In sedaj se je zopet zableščalo ime našega pevskega zbora. To pot predlaga podpornim društvam, da naj tudi ona pomagajo pri človekoljubnem delu za slepski dom, ki bo postavljen v Ljubljani. Ko pridem ob večerih iz "štilworka" (v šmelci ne delam že dolgo, kajti Pueblo ni več šmelcarsko mesto), poskušam tudi računati, ker me zanimajo številke. Kakor "Glas Naroda" in naš pevski zbor, sem tudi jaz navdušen za vsako "prepotrebno idejo". Nekatere ideje je nemogoče uresničiti brez denarja, in ideja za slepski dom v Sloveniji je ena taka stvar. "Glas Naroda" je iz nje naredil komedijo, zato sem se utaknil tudi v to zadevo, čeprav nisem nikjer priljubljen (pravijo da delam s svojimi dopisi sramoto svoji naselbini, šoli in fari).

Mi smo na primer imeli farno cerkev in šolo na Grovu (v dolini). Grova se bomo spominjali posebno izza časa ko smo morali bežati pred tisto povodnijo, ki je preplavila skoro vse naše mesto. Želeli smo kvišku in se pričeli koncentrirati okrog Bessemerja (pri štilworku). Pa smo začeli misliti, da bi našo cerkvico v dolini prepustili kakim ajdom (recimo Slovakom ali Italijanom) in si zgradili novo. Kupuli smo

zapuščeni vrt nekdanje Eilerjeve šmelce in dimnik. Ta dimnik smo na čudežen način razstrelili (kakor je v tako ganljivem tonu poročal plehar Matija), verni in nejeverni rojaki so potem očistili opeko starega ometa (malte), drugi verni možje so kolektali pri vernih in "svobodomiselnih" (malo jih je ki niso nič dali), in tako smo ob novi procesiji prišli do novega hrama. Tako izvršimo naše cilje v Pueblu, ker smo napredni in energični. Toda drugod niso taki kakor pri nas, zato je pa z idejami velika težava. Ker je tudi meni za vsako dobro stvar, bom dal nekaj nasvetov s potrebnimi pojasnili in če je narodu kaj za pomoč staremu kraju, jih bo vpošteval, če pa jih ne bo, naj se pa zgane Slovenija in jugoslovanska vlada.

Glasbena Matica se je obrnila za pomoč Slepškemu domu v Sloveniji na ameriška slovenska pevška društva. Mnoga so se odzvala, med njimi tudi naše, za kar zasluži priznanje. Ampak to je prineslo le kak tisočak, morda blizu dva. Glasbena Matica pravi, da bo Slepški dom stal do sto tisoč dolarjev. Pravi, v domovini za enkrat najbrž ne bodo nič nabrali in jaz nisem nikjer čital, da sploh kaj nabirajo. To je slabo, kajti jaz ne verjamem, da je Slovenija tako revna kakor bi izgledalo v tem slučaju. Če ima za kapelice, zvonove, božja pota in take nepotrebne stvari, zakaj ne bi nekaj storila za tiste reveže katere je sama pomagala pahniti v nesrečo?

Dosedaj je baje nabranega okrog \$2,300. To ne zadostuje niti za arhitekta, ki bodo delali načrt. Vso akcijo za Slepški dom v Sloveniji ima danes v zakupu "Glas Naroda". Kako zelo je "priljubljen", dokazuje to, da je nabral le omenjeno vsoto, in to s pomočjo pevskih zborov (eni so poslali denar menda direktno, ne potom Sakserjeve banke).

Pennsylvanska konferenca JSZ. je pred tedni dala glede slepskega doma v Sloveniji jako pametno izjavo in predlog, katerega pa so v domovini najbrž ignorirali, ker do danes nisem še nič čital o njem. Ne verjamem, da imam jaz kaj več vpliva, pa vseeno, poskusil bom.

Prvič, mi bomo nabrali zadostno vsoto, ako jo hočemo. Da jo bomo hoteli, naj ljubljanski magistrat odgovori na vprašanja, ki mu jih je stavila pennsylvanska konferenca JSZ.. Obrne naj se za sodelovanje na naše organizacije v Ameriki, katerim naj predlaga, da organizirajo skupen odbor.

Ta odbor pa bi potem seveda moral dobiti potrebno vsoto. Kako? Ali se spomnite, kako smo kupovali "liberty" bonde? Toliko in toliko je vaša kvota, so nam rekli, in bili smo "moralno" prisiljeni kupiti toliko kot so rekli in še nekaj več, da smo "bitali" druge.

Da se mi dopis preveč ne zavleče bom na kratko povedal kako se naj naše naselbine razdele na kvotne distrikte in koliko se pričakuje od mož, ki so vneti za narod, podpore za Slepški dom.

Dosedaj nabrano po "Glasu Naroda" in odposlano po Sakserjevi banki)\$ 3,300

Nabrali je treba torej še okrog \$97,000.

Prispevali naj bi:

Tisoč podpornih društev, vsako po \$10	10,000
Slovenske fare, vsaka okrog \$100	10,000
Frank Sakser State Bank (ali pa Sakser sam)	10,000
Matija Pogorelec in Jacob Stonich, vsaki po \$5000	10,000
Leadvillski Frank Zaitz	2,000
Drugi slovenski premožnejši trgovci	5,000

Butlegerji (marsikdo oslepi od njihove pijače, torej mal položi dar)	10,000
Walter Predovich in drugi trgovci z grozrdjem	2,000
Naselbina Pueblo (tukaj se imamo priliko pokazati) in druge naselbine v Colo.	2,000
Ohijske naselbine (Cleveland bo dal največ)	3,000
Pennsylvanske naselbine (kolmajnarji so bogati in jim ni treba delati stalno)	500
Illinoiske (čikaški "koritarji" bodo dali največ)	2,500
Minnesotske (Jugoslovanska Napredna Zveza bo gotovo izvršila svojo narodno dolžnost)	1,500
Utah, California in druge naselbine po zapadu New York (Sakserjevi uredniki, klerki, šifkartaške firme, vodniki itd.)	1,500
Vse druge naselbine	10,000

Skupaj (lepa je ta vsota, ki jo ameriški Slovenci še nikoli niso nabrali za en sam namen) . . . \$ 84,300

Slovensko zavetišče v Ameriki ima nekje baje blizu sedem tisoč dolarjev (vključivši obresti). Frank Sakser, Geo. Brozich in Frank Kerže bodo ustregli narodu, če dajo to vsoto v fond za Slepški dom, ki bi potem znašala \$91,300.

Ostalo kar manjka do sto tisoč pa naj bi dale občine v Sloveniji in jugoslovanska vlada. Če pa mislite, in to pišem posebno za naš zbor "Prešeren" in za prijatelje Walterja Predovicha, da bi bila kvota te vrste neizvedljiva, in če mislite, da ljubljanski magistrat ne bo odgovoril na vprašanje pennsylvanske konference JSZ., tedaj povejte našemu milemu narodu in slepcem v Sloveniji, da vlečete vse skupaj za nos, in to iz dolgega časa, ker ne znate nič pametnejšega početi.

Old Timer.

RESNO DELO IN ZABAVE.

CHICAGO, ILL. — "Keep cool with Coolidge" je bilo kampanjsko geslo republikanske stranke v zadnji volilni kampanji. Rekli so: Če hočete, da vam prosperiteta kam ne pobegne, glasujte za republikansko stranko! Niso se posebno branili priznati, da je bilo sicer res precej grafta, tudi brez korupcije nismo bili, ampak kaj je to v najbogatejši deželi na svetu?! In sedaj — res imamo "cool".

Na antracitnem polju je 158,000 premogarjev na stavki, ali bolje, izprtih, kajti premogarski baroni hočejo na vsak način vpogniti premogarje in jih prisiliti sprejeti pogoje kot jih oni diktirajo. Znižanje mezde, ki je že itak piškava, in kajpada oslabiti če mogoče, tudi organizacijo, da ne bo za delavce imela skoro nobene veljave, to je namen baronov. V West Virginiji je na tisoče premogarjev na stavki in izprtih, ki žive s svojimi družinami večmoma v šotorih, in le organiziranemu delavstvu se je zahvaliti, da niso še podlegli. Pa tudi v drugih krajih ni boljše. Kapitalizem vihti svoj bič nad delavstvom, kakor se mu poljubi. Prosperiteta je sicer v deželi ampak za koga? Delavci jo gotovo ne uživajo, še manj se pa zavedajo čemu jo oni niso deležni, kajti če bi se, bi bile naše bojovne organizacije veliko močnejše kot so. To velja za politično organizacijo delavstva — socialistično stranko, kakor tudi za strokovne organizacije. Brezbrižnost, ki vlada med delavstvom, je v največji meri odgovorna da živimo v razmerah kot so.

Imamo poleg teh tudi druge organizacije v korist delavstvu, npr. naša podporna društva, katera nudijo

svojim članom podporo v slučajih boleznih nesreče ali smrti. Nekatera delujejo tudi za duševno povzdigo svojega članstva; lahko bi sicer delala več, toda tudi v tem slučaju velja pravilo, da v kolikor se članstvo teh društev zaveda pomena izobrazbe, v toliki meri deluje zanje. Društva imajo priliko veliko storiti na tem polju. Vsako društvo bi moralo gledati nato, da se na sejah razpravlja še o čem drugem kot samo o stvareh ki se tičejo podpore. Na vsaki seji bi moralo posvetiti nekoliko pozornosti tudi kaki drugi stvari, ki je važnega pomena za delavstvo. Na ta način bi se med članstvom zbudilo več zanimanja za društvene seje in bi bile bi bolj obiskane. No pa o tem ne bom razpravljaj sedaj, morda enkrat pozneje.

Kar se tiče zabav, smo jih letošnjo predpustno sezono imeli precej; imela so jih menda že vsa društva. To sezono veselice zaključili društvo "Narodni Vitezi" št. 39 SNPJ., katero priredi v soboto 13. feb. veliko maškaračno veselico. Kje, poglejte oglas na drugem mestu tega lista. Vabim čikaško slovensko občinstvo, da se udeleži te veselice v obilnem številu. Zabave bo obilo v vseh ozirih, tudi nismo pozabili na krasna darila ki jih bodo dobile najlepše in najpomembnejše maske. Torej na svidenje v soboto večer. — *Charles Pogorelec.*

NABRANO ZA STAVKUJOČE PREMOGARJE.

SHEBOYGAN, WIS. — Ob priliki zabave na eni tukajšnji svatbi se je nabralo v pomoč stavkujočim premogarjem vsoto \$15.65, katero so prispevali: po \$1, H. Gruden, K. Chuk, J. Chuk, M. Jelenc, F. Gostiša, J. Stokel, F. Turk, A. Gostiša, J. Skvarče, L. Premič, J. Menhart in J. Rupnik; J. Butala 65c; po 50c J. Stokel, L. Debelak, J. Spendal, R. Marinčič, J. Supančič in M. Urbančič; po 25c J. Krčelič, J. Jagodnik, F. Verant in F. Kastelic.

Nabrana vsota je bila poslana na pristojno mesto v pomoč delavcem, ki se bore zase in za ves ameriški delavski razred. — *J. Rupnik.*

IGRE IN PREDAVANJA V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Ena izmed največjih dramskih predstav, kar jih je bilo na čikaškem slovenskem odru, bodo "HLAPCI", ki jih vprizori dramski odsek kluba št. 1 JSZ. v nedeljno 14. marca v dvorani ČSPS.

To težko Cankarjevo delo je vredno da ga vsakdo čita. Prilik, viditi ga na odru, je malo v tej deželi. V nedeljo 14. marca bo ena — in komur je za dobro predstavo, naj te nikar ne zamudi! Preskrbite si vstopnice v predprodaji od članov in članic kluba. Kdor jih želi več (za razprodajo), jih dobi pri tajniku v uradu "Proletarca".

V petek dne 19. februarja bo v dvorani SNPJ. predaval dr. John Zavertnik o spolni higijeni. Vstopnina prosta.

V petek dne 26. februarja po redni seji kluba št. 1 bo predaval v dvorani SNPJ. Ivan Molek o potvarjanju zgodovine. Sodrugi in somišljeniki, sporočite svojim znancem o teh priredbah in jih pridobite, da se jih udeleže, kar bo v njih interesu. — *P. O.*

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 10 dopoldne v Slovanskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih!

TAJNISTVO.

Važnost ohijske konference J. S. Z., ki se vrši 28. febru- arja v Girardu.

Kot znano iz prejšnjih poročil, se bo vršilo prihodnje zborovanje ohijskih klubov J. S. Z. in društev Izobraževalne akcije JSZ. v nedeljo dne 28. februarja v Girardu, Ohio (blizu Youngstowna). Seja se prične točno ob 10. dopoldne v Slovanskem narodnem domu, 1006 State St. (v Girardu).

Vsi klubi in društva naj pošljejo zastopnike.

Vsak klub JSZ. v tej državi in vsako društvo Izobraževalne akcije JSZ. naj skrbi, da bo imelo na girardski konferenci dne 28. februarja svojega zastopnika, kajti le na ta način bo zborovanje uspešno.

Socialistično gibanje v tem delu države Ohio, kar se tiče našega delavstva, je precej oživelo. Na podlagi tega se pričakuje, da bo to ena največjih socialističnih konferenc jugoslovanskega delavstva v Ohio, kar smo jih imeli dozdaj. To bi tudi moralo biti, kajti slovenski delavci imamo enake interese kakor delavci drugih narodnosti. Pred nami so isti problemi kakor jih imajo ameriški in drugi delavci; v industriji smo enako izkoriščani, kajti kapitalizem ne pozna narodnosti. Ko kupujemo svoje potrebščine, so za vse enake cene.

Ker je temu tako, je povsem logično in potrebno, da se bo prihodnje zborovanje Ohijske konference bavilo ne samo z našimi lastnimi problemi, ampak tudi s splošnimi razmerami. Iluzij, v kolikor nam bo o takeh stvareh mogoče razpravljati, se bomo morali seveda izogibati, ali dolžnost vsakega udeleženca konference je, da se potruji v svojem interesu in v interesu organizacije katero zastopa, da ima pred očmi celotno situacijo v čim jasnejši luči. Mnogo razumevanja in znanja pomeni stvarnejše razprave in boljše rezultate.

Problemi J. S. Z.

Na razpravi bomo imeli na primer probleme J. S. Z. Eden teh je akcija za dom "Proletarca" in J. S. Z. Načrt, po katerem se dobivajo sredstva zanj, in druge podrobnosti, so bile že večkrat objavljene v tem listu. Vprašanje za nas je, kako najuspešnejše razviti kampanjo v naših naselbinah za ta dom, kajti le če hočemo zanj delati, se bo ideja uresničila.

Drugo važno vprašanje pred nami bo, kako dati klubom več življenja. Ni dovolj, da tajniki klubov poberejo vsaki mesec asesment od članov, ga pošljejo gl. tajniku in prejmejo potrdilo za odposlane vsote ter poročajo, toliko in toliko aktivnih članov imamo. Kajti za resnično aktivnost je treba malo več kakor plačevati asesment in veliko več kakor stati ob strani. Delavec, ki stoji ob strani, je ovira razvoju in zapreka v boju delavstva proti kapitalizmu. Seveda, absolutno potrebneje, da član plačuje redno svoje prispevke. Ravno tako važno je, da sodeluje na vseh poljih socialističnih aktivnosti.

Kako ustvariti zanimanje za aktivno življenje.

V naših klubih, in kar se tega tiče, v vseh drugih delavskih organizacijah, je najbolj pereče vprašanje, kako vpeljati aktivno življenje v organizacijo in zainteresirati člane v taki meri da se bodo čutili soodgovorne za vse kar se dogaja v nji. V ta namen je potrebno da imajo člani iniciativo — to je — da skrbe za aktivnosti, kajti drugače je organizacija obsojena hiranju in pride na mrtvo točko. Aktivnost je življenje

in življenje je aktivnost. Prihodna konferenca se bo morala torej pečati med drugim tudi o tem vprašanju.

Agitacija in vzgoja.

Vse naše organizacije, bodisi strokovne, politične ali gospodarske se z malimi izjemami nahajajo nedaleč od mrtve točke. To je eden največjih vzrokov, da se ameriško delavstvo, posebno neorganizirano, nahaja v nadvse kritični situaciji. Kapitalizem nas pritiska od vseh strani; da delavstvo ne spozna njegove igre, ga zavaja z raznimi uspavankami in mu pripoveduje o prosperiteti in ameriškemu raju; organizira takozvane "kompanijske unije", ki so pod kontrolo in vodstvom bosov; pripoveduje delavcem, organiziranim kakor neorganiziranim, da imajo priliko postati kapitalisti in da lahko postanejo solastniki podjetij; prodaja jim delnice in jim zagotavlja, da so oni istotako odgovorni za prospeh podjetja kakor drugi delničarji. Teh metod se posebno poslužuje v neunijskih delavnicah; upeljuje razne "welfare" departamente v tovarnah v "dobrobit" delavcev; v slučaju da delavec zbolí, ga obišče bolniška strežnica na njegovem domu in kompanija se tudi na druge načine zanima za njegovo stanje. Delavec, ki ne pozna hinavščine sedanjega sistema, se bo čudil tej človekoljubnosti in jo bo hvalil. (Ne razume, čemu open shopperji hlinijo ljubezen in usmiljenje do delavcev.)

Važnost organizacije.

Organizirani delavci so ameriškemu kapitalizmu trn v peti. Kapitalizem je proti vsaki organizaciji, ki služi delavstvu. Ne vpraša ali je radikalna ali konservativna, ampak vpraša samo, če zastopa delavske interese. Ako jih, se bori proti nji z vsemi sredstvi.

Ravno v tem času se bori unija rudarjev na poljih antracitnega premoga na življenje in smrt. Ves aparat Wall Streeta je koncentriral svoje strategične in ekonomske sile proti stavkarjem. Kapitalistični generalni štab je imel skrbno izdelan načrt in ga sedaj izvaja do pike. Edino združena moč vsega organiziranega ameriškega delavstva bo v stanju preprečiti črni, satanski načrt velekapitalizma, ki stremi v tej bitki ugonobiti unijo premogarjev in jih izročiti razmeram, kakršne so vladale pred leti. Bitka je važna za vse delavstvo, kajti ako bi se privatnim interesom posrečilo poraziti antracitne premogarje, bi drugo leto imeli najugodnejšo priliko poraziti tudi premogarje na poljih mehkega premoga. Ko je enkrat zbita na tla ena unija, je druga v toliko večj inevarnosti pred ojačanim nasprotnikom. Z uničenjem premogarske unije bi bila zdrobljena hrbtenica ameriškega strokovno organiziranega delavstva.

Problemov, ki se delavstva direktno tičejo je torej mnogo in različnih; umevno je, da naša konferenca v Girardu ne bo mogla razpravljati o vseh in v podrobnostih, toda razpravljati bo morala kolikor največ mogoče. Potrebno je, da pridemo na zbor pripravljeni za tako delo, in potrebno je, da ga zapustimo z načrti, s katerimi bomo naše gibanje dvignili in ga povečali v aktivnostih.

Veselica in shod na predvečer konference.

V soboto dne 27. februarja zvečer, to je na predvečer konference, bo pod avspicijo Konference v isti dvorani veselica in shod. Govornik bo sodrug Van Esen iz Pittsburga, Pa., ki je znan socialistični govornik. Govori bodo eden angleški in slovenski.

Girardske in okoliške delavce, kakor tudi vse ki mislijo priti na konferenco vabimo, da se te priredbe udeležijo v največjem številu. Posebno sodrugi in somiš-

ljeniki v Girardu, Warrenu, Youngstownu, Bessemerju in drugih krajih imajo priliko, da se v soboto dne 27. feb. snidejo na skupni priredbi za skupne namene. Za razvedrilo, kakršno je delavcu potrebno, bo preskrbljeno, kar nam jamčijo girardski sodrugi in sodruginje ter Ohajska Konferenca JSZ.

V soboto in nedeljo dne 27. in 28. februarja VSI V GIRARD! VSI, ki morejo priti!

Anton Garden, tajnik Ohajske Konference
J. S. Z.

Bodoča pennsylvanska konferenca.

Dasi je bilo že sporočeno kedaj se vrši bodoče zborovanje "Konference klubov JSZ. in društev izobraževalne akcije JSZ." v zapadni Pennsylvaniji, je stvar dobro ponoviti iz razloga, ker hočemo da bo konferenca uspešna.

Vršila se bo prvo nedeljo v marcu, to je dne 7. marca na Meadowlandsu v dvorani rudarjev (Miners Hall), katero je nam preskrbel meadowlandski klub JSZ. Dvorana je pri postaji cestne železnice in jo je lahko najti.

Konferenca v nedeljo 1. marca bo ena najbolj važnih izmed vseh kar smo jih imeli doseđaj.

Vsem tukajšnjim klubom JSZ. in drugim postojankam soc. stranke je znano, da se prične na mednarodni delavski praznik kdne 1. maja v Pittsburgu konvencija ameriške socialistične stranke. Ker se bodo ob tej priliki vršile velike socialistične priredbe, združene manifestacijami, je samoposebi umevno, da smo tudi mi pozvani na sodelovanje. Priliko imamo pokazati, koliko je razredno zavednih delavcev med nami in kolikšna je naša organizirana moč.

Vse podrobnosti bodo sporočene konferenci na Meadowlandsu. Vsak klub JSZ. in vsako društvo izobraževalne akcije JSZ. bi se moralo potruditi, da bi sodelovalo na meadowlandski konferenci s svojim zastopnikom. Vsakogar, ki ga zanima naš pokret in je pripravljen sodelovati, vabimo, da pride dne 7. marca v Meadowlands.

John Terčelj, tajnik konference.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

SHELDON, WIS. — Dopis priobčimo prihodnjič. Vprašali smo Vas pismeno za ime dotičnega dopisnika, a kot izgleda iz vašega vprašanja, pisma niste prejeli. Pozdrav!

Poročevalce in tajnike, posebno slednje kadar pošiljajo nujna naznanila, prosimo, da naj pošljejo rokopise uredništvu najpozneje do vsakega pondeljka, če le mogoče do sobote, da bodo njihova sporočila mogla biti priobčena v naslednji številki. Naznanila in dopisi, ki jih dobimo v torek ali sredo, morajo čakati na priobčitev teden pozneje.

Poročevalce, kateri pišejo na pisalni stroj, prosimo, da naj puščajo med vrsticami eno prazno za eventualne korekture.

Agitirajte za "Proletarca" in "American Appeal"!
Oba sta glasila ameriške socialistične stranke in vodita proletarijat po poti konstruktivnega dela v socializem.

WAUKEGANSKA POŠTA.

Stric Kurent je v deželi.

*Mi Slovenci vinca ne prodamo ker ga sami dobro
piti znamo . . .* (Nrodna.)

Ata-boter-pogrebni iz Clevelanda je podaril svoje premoženje svoji "enoti" sam pa je odšel bos in raztrgan med delavce pridigat o minljivosti tega sveta. (Če je to storil, ni ravnal pametno, kajti take stvari že davno niso več v modi.)

SNPJ. je kupila Rev. Černetu lep razkošen avtomobil. Prečastiti gospod je samega veselja poslal uredniku "Prosvete" žegnan paternoster v spravo.

Kralj Matjož se je zbudil (mislim da je bilo na lansko Martinovo nedeljo), pogledal kaj se godi po svetu, pregledal nekaj zapisnikov naših konvencij, prelistal par naših časnikov, si ves nervozen odstrigel svojo brado, spil par kozarcev prepovedane pijače in zopet zasmrčal. Zbudil se ne bo nikoli več, ker se ne izplača.

Iz urada zveze kulturnih društev: Letošno sezono imamo na programu okoli dvajset predavanj, deset shodov, pet dramskih predstav ter tri in eno polovico veselice (plesna zabava je tudi zraven).

Osebna vest. — Mr. Nevsekdo se je poročil z gdč. Smolo. Ceremonijo je izvršil Rev. Černač. Ženin in nevesta sta se inkognito podala na ženitovanjsko potovanje. Med vožnjo bosta študirala Prešernov "Krst pri Savici". (Pomen: zakaj je zgubil slovenski narod svojo samostojnost.)

Za časa konvencije SNPJ. so hoteli tukaj vpriporiti Cankarjevo "Pohujšanje v dolini šentflorjanski". Režiserju so zavezali roke glede izbire igralcev, zato se ob konvenciji ni vpriporila, pač pa jo je vpriporil soc. klub št. 45 JSZ, dne 10. jan. To ni bilo po volji neki osebi, češ, ker jaz ne igram, MORAM nagajati. Agitirala je, da bi se rojakí ne predrznili iti gledati predstavo.

Čutje in strmite, pri nas se je zgodil — ČUDEŽ. Maškarade se je udeležilo samo petdeset ljudi, starih in mladih, predavanja pa *pet sto*. Smo vsi samo za napredek, in boter Kurent je rekel, da se bo na vekomaj spominjal naše naselbine in da ne bo več prišel sam, temveč privedel s seboj vso veselo žlahto in ostal pri nas do konca dni.

"W. P." vleče ploh. Na njem je nazadnjaštvo, predbacivanja, zloba, intrige, licemerstvo, hinavščina, zloraba, osebnosti, goljufija, zavajanje in hlapčevstvo. Vse to bo Pošta z največjo naslado zvrnila v Michigansko jezero, da ta nečedna navlaka utone in da prostor boljšim in naprednejšim idejam, ki imajo sposobnost in moč da se med nami ukoreninijo.

Oj zdaj le bratje pijmo ga . . .
oj vinca zlatga rujnega! —
Primi bratec kupico . . .
Povezni jo na mizico!

(Narodna.)

Agitatorji na delu.

Naročnin so poslali:

Anton Žagar, Chicago, Ill.	6
Marko Tekavz, Canonsburg, Pa.	4
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	4
Joseph Sadar, Blaine, O.	4
Frances Zakovšek, North Chicago, Ill.	3
John Kunstelj, Gross, Kans.	3
Rok Božičnik, Nokomis, Ill.	3
Rudolph Potochnik, Detroit, Mich.	3
John Ogrin, Helper, Utah	3
Tony Zupančič, Greensboro, Pa.	3
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	3
Anton Majnik, Somerset, Colo.	2
Frank Strumbelj, Aliquippa, Pa.	2
Michael Glad, Detroit, Mich.	2
Louis Sašek, Indianapolis, Ind.	2
Louis Sterle, Kraysn, Pa.	2
Tony Ausec, Staunton, Ill.	2
Jacob Tomec, Moon Run, Pa.	2
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	2
Anton Maslo, Greensboro, Pa.	2
Louis Zajec, Milwaukee, Wis.	2
Frank Nagode, Sheboygan, Wis.	2
Frank Perko, Milwaukee, Wis.	1
John Goršek, Springfield, Ill.	1
John Lamuth, Muse, Pa.	1
Christina Omahne, Clinton, Ind.	1
Frank Oblak, Detroit, Mich.	1
John Terčelj, Canonsburg, Pa.	1
Thomas Petrich, Detroit, Mich.	1
Rosie Selak, Star City, W. Va.	1
Jacob Pavčič, Canonsburg, Pa.	1
John Ban, Pittsburgh, Pa.	1
Michael Cheligoy, Triadelphia, W. Va.	1

Listu v podporo.

III. Izkaz.

BROWNTON, W. VA.: John Klemenc	\$.25
BESSEMER, PA.: Math Vogrich90
CUDDY, PA.: John Jenko25
CANONSBURG, PA.: Soc. klub št. 118, JSZ. \$10; Albert Hrast \$1.50; po \$1: Nick Krasna, John Chesnick; po 50c: Louis Kveder, Math Suri- na, poslal John Chesnick	14.50
CHICAGO, ILL.: Andy Kobal \$1.50, Mike Šifrar \$1.50, skupaj	3.00
AMBRIDGE, Pa.: Anton Kirn25
INDIANAPOLIS, IND.: Louis Sašek50
GIRARD, O.: Soc. klub št. 222 JSZ.	6.00
CHICAGO, ILL.: John Medved25
CICERO, ILL.: Anton Putz63
TORANTO, O.: Paul Chesnick60
CHICAGO, ILL.: Neimenovan	3.00
MOON RUN, PA.: Po 50c: Frank Maček, Jacob Ambrožič; po 25c: Victor Butya, Luka Butya, Jernej Knes, Blaž Bogatay, poslal Jacob To- mec	2.00
EXPEDIT, PA.: Mrs. John Dragar45
CLAIRTON, PA.: Mike Cebašek	1.25
DETROIT, MICH.: Joseph Lapp	1.00
CHISHOLM, MINN.: Frank Klun \$1, Milan Pa- kiž 50c, skupaj	1.50
Skupaj	\$ 36.33
Prejšnji izkaz	159.19
Skupaj	\$195.52

ŠE NEKAJ H RKITIKI AMERIŠKEGA DRUŽINČKEGA KOLEDARJA.

Jemljem na znanje izjavo s. Antona Slabeta, da ni on nikjer zapisal, da je moja "Dolarjeva povest" plagijat. Ne, ni zapisal tega direktno — ampak "morda bi bil tudi drugače zapisal" (tako sam pravi), torej direktno, če bi bil "marsikaj shranil, kar je čital." Z drugimi besedami hoče povedati s. Slabe, da on vztraja pri svojem sumničanju, čeprav nima najmanjšega dokaza za svoje neutemeljeno in negentlemansko natolcevanje in zavijanje, ki bazira na zgolj osebnih kapricah.

S. Slabe se čudi moji "samozavestnosti". Zdaj je na meni vrsta, da se čudim. S. Slabe, ki hoče biti književni kritik, še ne ve, kaj je plagiranje. V svoji kapričavosti mi priporoča, naj pogledam štiri leta nazaj v "Meteorite" v Prosveti in primerjam gotove odstavke z odstavki v Appeal to Reasonu. Ne bom nič pogledal, pač pa ž lahko vestjo pojasnim s. Slabetu, da sem bil urednik, ne pa izključni avtor "Meteoritov". Kot urednik, bodisi ene kolone ali vsega lista, iščem material za komentiranje novic in položaja; ako navedem vir — v mnogih slučajih ga navedem — je dobro, če ga ne citiram, je tudi dobro, kar s tem še ne podpišem, da je izposojeni citat moj. S tem še ni kršena časnikarska etika. Jaz sem prevedel iz Appeal to Reasona nebroj član- kov in kratkih "udarnikov" za Proletarca in druge liste. Ali sem radi tega plagijator? Če je to plagiranje, potem so vsi uredniki vseh političnih listov plagijatorji, ker vsak urednik včasih kaj ponatisne ali prevede, ne da bi citiral vir. S. Slabe misli, da me je duhovito klofnil, ko pravi, da "drugi drugače razumejo" moje pojasnilo glede akcije slovenskih literatov v stari domovini. Kdo so ti "drugi"? Kdor res razume, ta ve, da ponatiskovanje in plagiranje sta dve stvari. Kdor vzame tuje delo in ga podpiše za svoje, je plagijator ali li- terarni tat. Kdor delo ponatisne z avtorjevim imenom vred, je izvršil le postavni ali nepostavni ponatis. Ako je nedovoljeni ponatis zavarovan s "copyrightom", ima pisatelj ali založnik pravico tožiti za odškodnino.

Upam, da bo s. Slabe v prihodnje — previdnost je božja mast — skrbno shranil absolutno vse, kar preči- ta, da bo potem kot kritik ložje gledal na prste sociali- stom, ki pišejo ne menda iz prepričanja, temveč seve- da za mastne honorarje! Tempora mutantur — in s časi se radi izpreminjajo tudi marsikateri ljudje, kar je tudi obžalovanja vredno. Upam, da sem s tem za- ključil to neljubo polemiko. — Ivan Molek.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec januar 1926.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemski	Glav. ste- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
Viriden,	6	\$ 1.80	\$.60
Gillespie,	30	10	..	12.50	4.00
Livingston,	10	3.00	1.00
Nokomis,	4	3	..	2.2570
Chic. No. 1, 100	10	33.50	11.00
Obresti,	7.61
Springfield,	9	5	..	4.45	\$23.37	\$18.70	1.40
INDIANA:							
Universal,	20	6.00	2.00
Clinton,	14	5.60	4.75	3.80	1.80
MICHIGAN:							
Detroit,	30	20	18	16.00	6.25	5.00	5.00
OHIO:							
Cleveland,	40	10	..	15.50	5.00
Collinwood,	18	8	..	8.20	2.60
Fairpoint,	5	2	..	2.2070
Neffs,	5	4	..	2.9090
Bridgeport,	20	6.00	2.00
Warren,	10	3.00	1.00
Power Point,	6	12	..	6.0030
Blaine,	18	16	..	11.00	3.30
Piney Fork,	6	2	1	2.50	1.00
Glencoe,	5	2	..	2.2070
Girard,	20	6.00	26.12	20.90	2.00
PENNSYLVANIA:							
Herminie,	16	10	..	8.30	2.60
Sygan,	18	5.40	1.80
Canonsburg,	38	2	..	12.10	4.40
Renton,	4	3	..	2.2570
Bridgeville,	1	5	..	2.0560
Southview,	39030
Lloydell,	5	2	..	2.2090
Forest City,	12	1	..	3.95	1.30
West Newton,	5	2	..	2.20	15.88	12.70	.70
WISCONSIN:							
Sheboygan,	2.10
Milwaukee,	40	12.00	5.00	4.00	4.00
WEST VIRGINIA:							
Triadelphia,	27	3	..	9.15	3.75	3.00	3.00
Skupaj	545	136	19	\$211.10	\$85.12	\$68.10	\$77.01

Koliko troši ameriški farmar za oblačila.

Poizvedbe pri 1337 farmarskih družinah so do- gnale, da je vsaka farmarska družina potrosila za oblačila povprečno 225 dolarjev na leto. Poizvedbe so bile za dobo 1922—23. V to študijo so bilo vključene farmarske družine iz držav Ohio, Kentucky, Missouri in Kansas. Zastopane so bile torej družine raznoličnih poljedelskih vrst in načinov življenja. Povprečno je na vsako družino prihajalo po četvero oseb.

Poročeni možje so potrošili na leto povprečno po \$56.71 za oblačila, žene pa po \$61.81. Najbolj trosijo člani družine v starosti nad 19. in 24. letom. Sinovi v tej starosti so potrosili povprečno po \$89 na leto, hčer- ka pa po \$103.36.

F. L. I. S.

	Red- nih	Dual- nih	Izjem- nih
Znamk na roki 1. jan.	113	4	25
Prejeli od stranke	510	200	..
Skupaj	623	204	25
Razpečanih tekom meseca	545	136	19
Na roki 31. jan. 1926	78	68	6

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Ako ima vaša naselbina socialistični klub, je s tem napravila en zelo velik korak naprej. Ampak klub sam na sebi ni dovolj. Biti mora aktiven. Na sejah raz- pravljajte največ o klubovih aktivnostih in delujte drug z drugim, da bodo uspešne.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"RADNIČKI POKRET", socijalistički mesečni časopis, Sarajevo, Jugoslavija.

"Radnički pokret" je nova socialistična revija v srbohrvatskem jeziku, ki je pričela izhajati v Sarajevu januarja t. l. Prva številka ima sledečo vsebino:

"Zadatak" (uredniški članek); " 'Borba' i radnički pokret" (Dragiša Lapčević); Put do radničkog pokreta (Jovo Jakšić); Perspektive radničkog pokreta v Jugoslaviji (Ž. Milojković); Logika klasne borbe (Bogdan Krekić); Naš finansiski kapital (Živko Topalović); Potresne cifre (Mojsija Zona); Privredna smotra (a. n.); Privreda Srbije (D. L.); Iz svetske privrede (M. Z.); Prosvetni rad u sindikatima (Živ. Cvetković); Pokret socijalističke omladine (Anton Šmit); Vladimir Čorović: Bosna i Hercegovina (Sretan Jakšić); Čedomil Mitrović: Naši muslimani (Bogoljub Curić); Američki Družinski Koledar za 1926 (A. Š.); Beleške.

"Radnički pokret" ima približno isti obseg kot svoječasná slovenska socialistična revija "Naši Zapiski". Izhajala bo mesečno, oziroma v početku enkrat vsaka dva meseca. Njen odgovorni urednik je Jova Jakšić. Kdor si ga želi naročiti, naj piše na naslov Radnički Dom, Sarajevo, Jugoslavija. Naročnina za inozemstvo je D. 90, ali približno \$1.50.

O "Delavski politiki", novem slovenskem socialističnem dnevniku, ki je pričel izhajati t. l. v Ljubljani, je bilo poročano v 958. številki Proletarca. Oba lista sta potrebna in zaslužita vsa podpora jugoslovanskega delavstva, ki jima jo more dati.

"SOCIALISTIČNI KOLEDAR 1926", petindvajseti letnik, izšel v Ljubljani, izdalo in založilo Centralno tajništvo SSJ. in KDZ.

Ta koledar ima obseg žepnega koledarja. Poleg koledarskega dela vsebuje razne tabele, podatke in članke. Ima trde platnice in obsega 96 strani, neključivši strani z oglasi in prazne strani za beleške.

Naroča se: Ljubljana, poštni predal 168, Jugoslavija. Cena za inozemstvo nam ni znana.

"ČAS", januarjska številka, ima sledečo vsebino:

Med našimi lazi (Frank Kerže); Zdravljenje s svetlobo; O gluhosti; Iskali so zlata (slika po Hallu); Okoli hiše; Tragedija Indijancev; Kratka zgodovina Slovencev; Kako žive daljna ljudstva (po C. C.); O rojstvu zrakoplova. — Priloga: Književnost; Iz upravnništva; Gospodinjski oddelek.

Naslov "Časa" je 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, Ohio. — Naročnina \$3 na leto.

Ameriški družinski koledar 1926.

Sodružna revija "Radnički Pokret" v Sarajevu je prinesla v svoji januarjski številki o "Ameriškem družinskem koledarju" sledečo oceno:

"Primili smo ovaj, vanredno ureden kalendar slovenačkih socialističkih radnika u Sjedinjenim Američkim Državama, koji izlazi već dvanaest godina. I kako koju godinu napred, o je sve savršeniji, odličniji i monumentalniji. Ovogodišnji, besumnje, u tom pogledu nos irekord i retko će se koji naći u socialističkom svetu da mu stane uz bok. Sumnjamo da je sličan izišao ove godine u Evropi.

Ovogodišnji "Ameriški Družinski Koledar" odlikuje se osobito svojom upravo divnom i razkošnom opremom, za kojom ni malo ne zaostaje ni solidnost tehničke izradbe. Pravo remek-delo grafičke umetnosti. Medutim i po sadržaju on je reprezentativan i vanredno bogat i interesantan. On je krcat poučnim socialističkim in beletrističkim štivom, pesmama, raznim podatcima i informacijama iz radničkog života i sveta. Naročitu pažnju, pak, svraćaju na sebe mnogobrojne, vrlo uspele ilustracije, koje pokazuju mnogo umetničkog smisla i zdrave socialističke tendencije. Nije onda čudo da je taj kalendar, pored ovih svojih odličnih kvaliteta, stekao obšte simpatije slovenačkih radnika i najveću rasprostranjenost. Za želiti je da on tu rasprostranjenost nade i u Jugoslaviji, jer on to, zaista, in zaluzuje. — A. Š."

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje soc. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejami in pridobite klubu novih članov!

VELIKO

MAŠKARADNO VESELICO

priredi

DRUŠT. "NARODNI VITEZI" ŠT. 39 S. N. P. J.

v soboto dne 13. februarja v dvorani S. N. P. J.,

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vstopnina 50c za osebo.

Začetek ob 7:30 zvečer.

Za najboljše maske so določene fine nagrade v gotovini in blagu. Vabljeni ste da se vdeležite te veselice v obilnem številu. Zabava bo izvrstna in vsestranka in postrežba prvovrstna v vseh ozirih.

ODBOR.

Neupravičena zahteva.

Od funkcionarjev Slovenskega narodnega doma v Waukeganu smo prejeli sledeče pismo:

Waukegan, Ill. feb. 6. 1926.

Cenjeno uredništvo:

V številki 960 Proletarca z dne 4. februarja t. l. na strani 11 pod naslovom Waukeganska Pošta ste priobčili sledeče:

"Novi odbor Slovenskega Narodnega Doma v Waukeganu je sledeči: John Mahnič, predsednik; Math Waršek, tajnik; Math Ogrin, blagajnik; Frank Nagode, zapisnikar. Poleg gori imenovanih so v odboru tudi trije nadzorniki in trije člani brez portfelja, skupaj enajst odbornikov. Seje odbora se vrše kadar je potreba, one delničarjev pa vsake četrletje.

* * *

"Čistega dobička pri S. N. D. je bilo v preteklem letu nekaj centov manj kakor štiri dolarje, toraj na vsako delnico pol centa. Če se konvencija SNPJ. ne bi bila vršila pri nas, bi imeli najbrž kakih \$500 izgube."

* * *

Kerje priobčitev teh zgornjih dveh odstavkov vznemirila delničarje naše organizacije oziroma korporacije, da dajemonapačna poročila kot uradniki glede stanja in vzdrževanja finance S. N. Doma sklicala se je seje odbornikov iz leta 1925 in novega odbora za leto 1926. — Seje se je udeležilo polnoštevilno članstvo obeh odborov in se jesklenilo sledeče:

Odbor društva Slovenski Narodni Dom je nastavljen pod varščino za vso odgovornost uradnih dolžno-

sti, in kot tak ne pripušča, da bi se zlorabljal ime korporacije v svrhu blatenja in nesramnih laži. Ne samo v naši nasebini, kjer je v teku bazar (semenj) za S. N. Dom, temveč mi smo proti temu, da bi se potom tako neresničnih poročil jemal pogum rojakom po drugih nasebinah, kjer se borijo za idejo za nabaviti lastne domove.

Radi tega Vas prosimo, da blagovolite nam vpslati rokopis gori priobčenih odstavkov, ali pa ime od osebe, katera jih je Vam poslala v priobčitev.

Želimo, da vpoštevate naš sklep in nam sporočite, kako se boste odločili. Stvar je nujna! In če bomo primorani obrniti se na drugo pot, potem smo upravičeni dobiti zadoščenje. — Toraj blagovolite nam z obratno pošto poslati odločitev.

Za prejšnji odbor S. N. Doma in za sedanji odbor S. N. Doma — Mathias C. Waršek, tajnik, John Mahnich, predsednik.

V pojasnilo odgovarjamo, da uredništva ne izdajajo imen svojih poročevalcev nikomur, niti ne vračajo rokopisev tistim ki so jih poslali, niti jih ne pošiljajo tistim, ki žele izvedeti identiteto avtorjev v slučaju da so njihovi spisi priobčeni.

Kakor v vsakem drugem slučaju, je uredništvo tega lista pripravljeno priobčiti pojasnilo tudi od druge strani. Ako direktorij Slovenskega narodnega doma v Waukeganu želi podati drugo stran slike v odgovor na prej citirane notice, mu je "Proletarec" na razpolago.

To je zanj edina praktična in uspešna pot. Iskati druge ne bi prineslo zaželjenega rezultata.

LJUDJE

vedno upoštevajo tiste ki imajo denar shranjen na banki ali uložen na prvi vknjižbi (mortgage).

Denar vzbuja zaupanje, prinaša zadovoljnost, ustvarja dobrote in je začetek napredka.

Navada marljivosti napravi svet prijaznejši tudi za vas.

Svoje prihranke vlagajte v zanesljivo

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Premoženje nad
\$20,000,000.00

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ceste

CHICAGO

-

-

-

-

-

ILLINOIS.

PRODAJAMO PRVE HIPOTEKE IN HIPOTEČNE BONDE.

VŠČIPCI.

Milwaški Frank Novak pravi, da je bilo v upravnistvu "Delavske Slovenije" za časa njegovega uredovanja mnogo narobe. Na upravniške knjige "D.S." se baje nihče ne spozna, ker so bili vsi njeni upravniki (on je izjema) zanič in so uknjiževali po svoje. List je imel veliko dohodkov na oglasih, kajti dokler ga je lastoval Veranič, se je žnjim preživljal, kakor se sedaj Fr. Novak z novim listom "Vestnik". Hrvatska uprava je v enem letu napravila več tisoč dolarjev deficita. Chas. Novak je mufal "D. S." v Chicagu, nekateri tukajšnji naročniki pa ne dobivajo več lista, dasi jim naročnina ni potekla, eni pa ga dobivajo že dolgo zastonj. Najbolj se jeze tisti ki so naročnino nedavno poravnali upravništvu "D.S." ko se je nahajala še tukaj, sedaj pa jih tirjajo zanjo iz Chicaga. Da ne lažem, naj bo v dokaz sledeča notica, ki je bila priobčena v Vestniku dne 21. januarja na prvi strani:

Izjava.

"Ker" hodijo razni naročniki Delavske Slovenije na uredništvo Vestnika zaradi netočnega pošiljanja

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.
Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.
V nedeljo od 11 do 12 dop.

6% IN VARNO 6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za
na imenitnem prostoru ležečo
lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET
At Millard Avenue
CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe,
največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

D. S. ali zaradi neopravičenega zahtevanja že plačane naročnine, izjavljam tempotom: Kot urednik Delavske Slovenije nisem imel ničesar opraviti z adresarjem oziroma s pošiljanjem istega. Kar se je plačalo našim zastopnikom v Milwaukee ali na West Allisu, je bilo oddano upravništvu, katero je edino odgovorno za napake. V bodoče se prosi vse take, kateri imajo kake pritožbe, da se naj obrnejo pismeno na uredništvo D. S. v Chicagi, katerega naslov se najde v listu.

Fr. Novak, ured. Vestnika."

Ni čudno, da se tepejo za "kom." službe, kajti dokler so radniki radodarni in "dajejo" keš za revolucijo takim ljudem ki niso sposobni da bi upravljali kakršenkoli list, se bodo nerednosti na debelo gotovo dogajale. — *Milwačan.*

Nisi še umetnik, akoravno si bil pod Francjožefo-

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR se priporoča rojakom
pri nabavi drv, preme-
ga, koka in peska.
1201 Wadsworth Ave. Phone 2726 Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali američanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

vim geslom "Viribus unitis" feldbebel. Niti še nisi umetnik, če si oglje žgal. Kdor misli, da se civilizacija meri s kozarci, je v zmoti. To je mnenje "taneum-nega" v Coolinwoodu.

V minnesotskih majnah imajo sedaj prednost dobiti delo tisti ki so državljani. To je dobra agitacija za Movernovo Jugoslovansko napredno zvezo, ki še nima šol za državljanstvo in ne vem če jih bo kedaj imela. Ampak obljubila je pomagati rojakom ki žele postati državljani. Kaj je z obljubami v pravilih S.N.Z.? — Viko Vikič.

NAŠI MOŽJE, KI SO SE POVSPELI Z LASTNIM TRUDOM.

Dne 12. februarja, 1809 je bil v priprosti farmerski koči blizu Hodgenville, Ky., rojen Abraham Lincoln, 16. predsednik Združenih Držav. Njegov oče je smatral študije za lenobo; vsled tega je Abraham hodil samo eno leto v šolo. Pa vseeno je postal eden izmed največjih mož onega stoletja; za predsednikom Washingtonom je bil baš on najbolj slaven predsednik Združenih Držav. Nobena država na svetu vam ne nudi to-

liko priložnosti takozvanim "self-made" možem do napredka, kakor ravno Amerika. Josip Triner, ki je umrl ravno pred osmimi leti, 2. februarja, 1918, vam je bil tudi izgled naših "self-made" mož. Zasluge Trinerjevega grenkega vina so dandanes že splošno priznane, tako da se smatra to zdravilo kot najboljšo želodčno toniko in mило odvajalno sredstvo. Če vas mučijo želodčne bolečine, poskusite to vino. — "Jaz rabim Trinerjevo grenko vino že celih 15 let; lahko trdim, da je to izborno zdravilo; brez njega bi bil jaz že davno mrtev," tako piše Mr. Steve Yurchey, R. F. D. 1, Bridgeville, Pa., dne 8. decembra, 1925. Če nima vaš lekarnar Trinerjevega grenkega vina, Trinerjevega Linimenta (zoper revmatizem in nevralgijo), Trinerjevega Cough Sedative ali Trinerjevih tabletov zoper prehlad, pišite na: Joseph Triner Co., Chicago, Ill.

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V COLLINWOODU.

Seje kluba št. 49 JSZ. se vrše vsako prvo nedeljo v mesecu ob 9. dopoldan v Kunčičevi dvorani, Waterloo Rd. Vse tiste ki simpatizirajo z našim gibanjem vabimo v naš krog. Sodrugi, agitirajte za pojačanje klubal! Udeležujte se redno sej, kajti agilnost organizacije je odvisna od agilnosti članov.—TAJNIK.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA (L. E. Tomić), povest 330 strani, brošir ja 75c, vezana v platno	JOS. JURČIČ , zbrani spisi, II. zv. vezan	IGBE
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	III. zv. vezan	ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana
VIŠNJEVA REPATICA , (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	IV. zv. vezan	BENEŠKI TRGOVEC , (Wm. Shakespeare), vezana
VITEZ IZ RDEČE HISE , (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	V. zv. vezan	CARLJEVA ŽENITEV-TRJE
ZABAVNA KNJIŽNICA , zbirka povesti in črtic, broširana	VI. zv. vezan	ŽENINI , (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana	FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	GOSPA Z MORJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana
ZADNJI VAL , (Ivo Šorli), roman, vez.	PESMI IN POEZIJE	KASLIJA , drama v 3 dejanjih
ZAJEDALCI (Ivica Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francošine prevel I. Hribar) vezana	JULIJ CEZAR , (Wm. Shakespeare), vezana
ZA SREČO , povest, broširana	MLADA POTA , (Oton Zupanič), pesmi, trda vezba	MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana
ZELENI KADER , (I. Zorec), povest, broš.	MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA , (Prevel Ant. Debekjak), vezana	NAVAĐEN ČLOVEK , (Bra. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana
ZGODBE IZ DOLINE SENTFLORJANSKE , (Ivan Cankar), vezana	PESMI ŽIVLJENJA (Fra. Albrecht), trda vezba	NOČ NA HMELJNIKU , (Dr. I. Lah), igra v treh dejanjih, broširana
ZLOČIN IN KAZEN , E. M. Dostojevskij), roman, dve knjigi, 602 strani, vezane	POEZIJE , (Fra. Levstik), vezana	OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana
EMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana	POHORSKE POTI , (Janko Glaser), broširana	ROMANTIČNE DUŠE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana
EVONARJEVA HČI povest, broširana	SLUTNJE , (Ivica Albrecht), broširana	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS , drama s predigro v 3 dejanjih
ŽENINI NASE KOPRNELE , (Rado Murnik), broširana	STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (C. Golar), broš. 90c, vez.	SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana
SLOVENSKI PISATELJI:	STRUP IZ JUDEJE , (J. S. Ma-char), vezana	UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana
FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	SLOVENSKA NARODNA LIRIKA , poezije, broširana	ZNANSTVENE RAZPRAČE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIJALNI SPISI, UŠNE IN DRUGE KNJIGE IN
FRAN ERJAVEC , zbrani spisi, vezana	SOLNCE IN SENČE , (Ante Debekjak), broširana	BROSURE
	AVOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debatna
	SLEZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba	ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kern)
	TRBOVLJE , (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	
	TRISTIA EX SIBERIA , (Vojo-slav Mole), vezana	
	V ZARJE VIDOVE , (Oton Zupanič), pesnitve, broširana	